

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK

JMÉNEM REPUBLIKY

V Krajský soud v Hradci Králové rozhodl v senátě složeném z předsedkyně JUDr. Magdaleny Ježkové a soudců JUDr. Jany Kábrtové a Mgr. Tomáše Blažka ve věci

žalobce: J. N.
zastoupen Mgr. Václavem Voříškem, advokátem
Černého 517/13, 182 00 Praha 8

proti
žalovanému: Městský úřad Turnov
IČ 00276227
Antonína Dvořáka 335, 511 01 Turnov

v řízení o žalobě na nezákonný zásah,

takto:

- I. Žalovanému se zakazuje pokračovat v nezákonném zásahu spočívajícím v nezaplacení úroku z neoprávněného jednání správce daně, který odpovídá ročně výši repo sazby stanovené Českou národní bankou, zvýšené o 14 procentních bodů, platné pro první den příslušného kalendářního pololetí, z částky 2 500 Kč, zaplacené na podkladě zrušeného rozhodnutí žalovaného ze dne 26. února 2015, č. j. OD/15/8824/AZD, od úhrady pokuty do jejího vrácení žalobci, tj. od 2. června 2015 do 24. srpna 2016. Žalovanému se přikazuje tento úrok z neoprávněného jednání správce daně ve výši shora vymezené za stanovené období zaplatit.
- II. Žalovaný je povinen zaplatit žalobci náhradu nákladů řízení ve výši 5 400 Kč do rukou jeho zástupce, a to do 10 dnů od právní moci tohoto rozsudku.

Odůvodnění:

1. Žalobce podanou žalobou označil za nezákonný zásah žalovaného spočívající v nezaplacení úroku z neoprávněného jednání ve výši 14,05 % ročně z částky 2 500 Kč, zaplacené na podkladě rozhodnutí žalovaného ze dne 26. 2. 2015, a to od úhrady pokuty do jejího vrácení, tedy od 1. 6. 2015 do 24. 8. 2016.

1) Obsah žalobních bodů

2. V žalobě uvedl, že rozhodnutím žalovaného ze dne 26. 2. 2015, č. j. OD/15/8824/AZD, byla žalobci uložena sankce ve výši 1 500 Kč a povinnost nahradit žalovanému náklady správního řízení v paušální částce 1 000 Kč. Krajský úřad Libereckého kraje následně toto rozhodnutí potvrdil svým rozhodnutím ze dne 21. 4. 2015, č. j. OD 269/15-2/67.1/15092/St, když podané odvolání zamítl.
3. Následně žalobce uloženou sankci na základě výzvy uhradil a to dne 1. 6. 2015 převodem na účet Městského úřadu Turnov.
4. Poté žalobce podal proti rozhodnutí Krajského úřadu Libereckého kraje žalobu. V reakci na toto podání pak Krajský úřad Libereckého kraje sdělil svůj záměr žalobce uspokojit a dne 14. 10. 2015 vydal rozhodnutí č. j. OD 269/15-9/67.1/15092/St, kterým původně vydané rozhodnutí zrušil a řízení zastavil. Krajský soud v Hradci Králové v reakci na toto jednání vydal dne 29. 6. 2016 usnesení č. j. 30 A 69/2015–39, kterým zastavil řízení o žalobě proti rozhodnutí z důvodu uspokojení žalobce. Právní moc rozhodnutí o zrušení rozhodnutí a zastavení řízení byla spjata s právní mocí usnesení Krajského soudu v Hradci Králové. To nabylo právní moci doručením, tedy dne 30. 6. 2016.
5. Dále žalobce uvedl, že právní mocí usnesení došlo ke zrušení rozhodnutí žalovaného o stanovení daně a žalobci vzniklo veřejné subjektivní právo na vrácení daňového přeplatku, který byl žalovaným vrácen dne 24. 8. 2016 zpět na účet žalobce. Žalovaný však žalobci spolu s pokutou nezaplatil úrok z neoprávněného jednání správce daně, na který mu vzniklo právo ze zákona.
6. Svůj názor opřel žalobce o ust. § 254 odst. 1 zákona č. 280/2009 Sb., daňového řádu, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „daňový řád“), a vyslovil přesvědčení, že mu tedy vzniklo veřejné subjektivní právo na vyplacení úroku z neoprávněného jednání správce daně ve výši 14,05 % ročně z částky 2 500 Kč, neboť rozhodnutí stanovující žalobci povinnost zaplatit žalovanému sankci bylo výše zmíněným rozhodnutím Krajského úřadu Libereckého kraje zrušeno jako nezákonné. Tento úrok měl být přiznán ode dne úhrady pokuty, tedy ode dne 1. 6. 2015. Žalovaný měl tedy vyplatit úrok z neoprávněného jednání správce daně do 15 dnů od právní moci rozhodnutí Krajského úřadu Libereckého kraje, kterým rozhodnutí žalovaného zrušil a řízení zastavil. Právní moc byla spjata s právní mocí usnesení Krajského soudu v Hradci Králové. Usnesení nabylo právní moci dnem doručení účastníkům, tedy 30. 6. 2016. Úrok měl být tedy žalovaným zaplacen do 15. 7. 2016.
7. Žalobce zdůraznil, že žalovaný jakožto správce daně však úrok nevyplatil.
8. Tento nárok je dle názoru žalobce podpořen rozsudkem Nejvyššího správního soudu ze dne 15. 9. 2016, č. j. 9 Afs 128/2016 - 39 „Dojde-li ke zrušení, změně či prohlášení nicotnosti rozhodnutí, na základě kterého bylo uloženo peněžité plnění v rámci dělené správy, náleží daňovému subjektu úrok z neoprávněného jednání správce daně dle § 254 odst. 1 zákona č.

280/2009 Sb., daňového řádu, z částky, která jím byla na základě tohoto rozhodnutí nebo v souvislosti s tímto rozhodnutím uhrazena.“ Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 4. května 2006, č. j. 2 Afs 61/2005 – 75 uvedl, že určujícím okamžikem pro úročení neoprávněně vymožené částky je odepsání částky z příslušného bankovního účtu. V tomto případě tedy den 1. 6. 2015. Shodně byl v rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 12. srpna 2010, č. j. 1 Afs 52/2010 – 180 vyjádřen právní názor, že „Úrok z přeplatku je vyjádřením ceny finančních prostředků v čase, která je dána úrokovou mírou, tedy vlastně ekonomickou náhradou za nemožnost disponovat finančními prostředky, a to z důvodu jejich úhrady ve prospěch veřejného rozpočtu, aniž by již (vlivem zavinění správce daně) současně existovalo rozhodnutí, ukládající splnit takovou platební povinnost. Tato ekonomická náhrada náleží za celou dobu, po kterou neměl povinný možnost s touto finanční částkou disponovat.“ Úrok z neoprávněného jednání správce daně tedy žalobci náleží od 1. 6. 2015, kdy došlo k zaplacení pokuty převodem na účet správního orgánu do 24. 8. 2016, kdy došlo vrácení pokuty zpět na účet žalobce.

9. Žalobce tak vyslovil přesvědčení, že ze strany žalovaného jde tak o nezákonný zásah do jeho práv, který stále trvá, a z tohoto důvodu podává žalobu na ochranu před nezákonným zásahem Městského úřadu Turnov dle ust. § 82 zákona č. 150/2002 Sb., soudního řádu správního, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „s.ř.s.“).
10. Dále uvedl, že k přípustnosti zásahové žaloby týkající se úroků z neoprávněného jednání správce daně se vyjádřil Nejvyšší správní soud v rozsudku ze dne 10. 6. 2015, č. j. 2 Afs 234/2014 – 43. „Nárok daňového subjektu na vyplacení úroku z neoprávněného jednání správce daně ve správné výši neuplatněním námitky podle § 254 odst. 5 zákona č. 280/2009 Sb., daňového řádu, nezaniká. V takovém případě jsou úkony správce daně učiněné v souvislosti s vyplacením tohoto úroku (či jeho části) neformální, nepředstavují rozhodnutí ve smyslu § 65 s. ř. s., a lze tak proti nim (stejně jako proti nečinnosti správce daně) brojit pouze žalobou proti nezákonnému zásahu podle § 82 a násl. s. ř. s.“ K přípustnosti zásahové žaloby se vyjádřil taktéž Městský soud v Praze ve svém rozsudku ze dne 23. 9. 2015, č. j. 9 A 320/2014-38 ve kterém žalobce obhajoval přípustnost žaloby na nezákonný zásah, kdy protistrana argumentovala nevyčerpáním jiných právních prostředků podle § 85 s. ř. s., konkrétně neuplatněním námitky a soud ve shodě s tímto názorem žalobce konstatoval, že „nepřicházelo v úvahu užití institutu námitky (§ 254 odst. 5 ve spojení s § 159 daňového řádu), protože správce daně žádný úkon, jenž by se týkal vrácení předmětné částky jako vratitelného přeplatku, neučinil. Žalobce tak nemohl žádnou námitku proti "úkonu správce daně při placení daní" vzhledem k absenci takového úkonu podat.“ V témže rozsudku dále stanovil, že „správce daně je tedy po zrušení rozhodnutí o stanovení daně z důvodu nezákonnosti nebo z důvodu nesprávného úředního postupu ex offio povinen stanovit úrok z neoprávněného jednání správce daně ve správné výši.“
11. Dále žalobce konstatoval, že žaloba je včasná, neboť nezákonný zásah Městského úřadu Turnov stále trvá a během takového trvání nezákonného zásahu správního orgánu promlčecí lhůty běžet nepočínají. K tomuto se vyjádřil Nejvyšší správní soud v rozsudku ze dne 26. června 2013, č. j. 6 Aps 1/2013 – 51.
12. Úrok z neoprávněného jednání správce daně má dle názoru žalobce vyplatit správce daně, který pokutu vybral. Zaplacením pokuty se stala daní. Toto tvrzení vychází z rozhodnutí Nejvyššího správního soudu ze dne 21. července 2010, sp. zn. 1 Afs 38/2010, ve kterém uvedl, že „pochybení, které má za důsledek zrušení rozhodnutí o stanovení platební povinnosti (ať již daně nebo pokuty) (...) nutně vyvolává účinky vzniku zaviněného přeplatku.

Podmínkou ovšem je, že platební povinnost byla uhrazena. Zaviněným přeplatkem judikatura jednoznačně rozumí přeplatek na platební povinnosti vzniklý (uhrazený ve prospěch veřejného rozpočtu) v důsledku nesprávného rozhodnutí (postupu) správních orgánů.“ A k tomu dodal: „Jak lze však z výše uvedeného vyvodit, ono "pochybení" či "zapříčinění" uváděné Nejvyšším správním soudem doléhá u dělené správy na obecného správce daně, který však fakticky nijak nepochybil, protože vybral daň na základě rozhodnutí vydaného jiným orgánem.“ Dále taktéž uvádí: „Navíc, přeplatek na dani účastník řízení musí uplatnit právě u obecného správce daně, ne u orgánu, jehož rozhodnutí bylo jako nezákonné zrušeno.“ Tedy i v případě, kdy uložil pokutu jiný orgán, vrácení zaviněného přeplatku a úroku dopadá na správce daně, který má pokutu v úschově, i přesto, že nešlo o jeho pochybení. Dále v témže rozsudku, Nejvyšší správní soud uvedl, že „lze jistě konstatovat, že se jedná o majetkovou újmu na straně účastníka řízení, a to po celou dobu řízení, od zaplacení do vrácení pokuty. Na druhé straně jde o majetkový prospěch na straně veřejného rozpočtu, avšak vybraný z důvodu, který odpadl (podkladové rozhodnutí bylo zrušeno). Zaplacená pokuta má jednak povahu škody na straně účastníka řízení, a to škody majetkové a současně také ušlého zisku, jednak má povahu jakéhosi bezdůvodného obohacení na straně veřejného rozpočtu, který vykazuje finanční přebytek avšak (již) bez právního důvodu.“

13. Dále žalobce konstatoval, že daňový řád počítá s navrácením zaplacené pokuty ve formě přeplatku na dani, jako s určitým navrácením bezdůvodného obohacení veřejného rozpočtu, a dále počítá s ušlým ziskem, který obviněnému ze správního deliktu vzniká v souvislosti se zaplacením pokuty a vytváří možnost požadovat úrok ze zaplacené pokuty, který „je v podstatě vyjádřením ceny finančních prostředků v čase, která je daná úrokovou mírou. Jedná se o ekonomickou náhradu, plynoucí z peněžních prostředků, která by jinak přirůstala k masě finančních prostředků jejich vlastníku.“ (Madleňáková, Lucia. *Nezákonně uložená sankce – bezdůvodné obohacení veřejného rozpočtu?*. Dny práva. 2012.

2) Vyjádření žalovaného

14. V písemném vyjádření k žalobě žalovaný uvedl, že pokuta i náklady správního řízení byly uhrazeny dne 2. 6. 2015 připsáním na účet Města Turnov. K jejich vrácení došlo dne 23. 8. 2016. Tyto skutečnosti dokládají údaje z účetního systému GINIS.

3) Jednání ve věci

15. Krajský soud na základě požadavku žalobce nařídil ve věci jednání, k němuž, ač řádně předvoláni, se účastníci řízení nedostavili. Soud tedy jednal v jejich nepřítomnosti.

4) Projednání věci krajským soudem

16. Krajský soud přezkoumal napadené rozhodnutí v řízení podle části třetí hlavy druhé dílu třetího zákona č. 150/2002 Sb., soudního řádu správního, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „s.ř.s.“) a po prostudování obsahu správního spisu v kontextu s žalobními námitkami pak dospěl k následujícím skutkovým zjištěním a právním závěrům.
17. Ze skutkových okolností projednávané věci je zřejmé, že rozhodnutím žalovaného ze dne 26. 2. 2015, č. j. OD/15/8824/AZD, byla žalobci uložena sankce ve výši 1 500 Kč a povinnost nahradit žalovanému náklady správního řízení paušální částkou 1 000 Kč. Toto rozhodnutí bylo následně potvrzeno rozhodnutím Krajského úřadu Libereckého

- kraje. Žalobce uloženou sankci na základě výzvy uhradil a to dne 1. 6. 2015 převodem na účet Městského úřadu Turnov. Současně však podal proti rozhodnutí Krajského úřadu Libereckého kraje žalobu. V reakci na toto podání pak Krajský úřad Libereckého kraje vydal dne 14. 10. 2015 rozhodnutí č. j. OD 269/15-9/67.1/15092/St, kterým původně vydané rozhodnutí zrušil a řízení zastavil. Krajský soud v Hradci Králové proto vydal dne 29. 6. 2016 usnesení č. j. 30 A 69/2015–39, kterým zastavil řízení o žalobě proti rozhodnutí z důvodu uspokojení žalobce. Toto usnesení nabylo právní moci dne 30. 6. 2016.
18. Hodnocením nastalých událostí dospěl žalobce k nepochybnému závěru, že mu vzniklo veřejné subjektivní právo na vrácení daňového přeplatku, včetně úroku z neoprávněného jednání správce daně. Žalovaný totiž žalobci vrátil pouze daňový přeplatek, následně však zůstal pasivní.
19. Krajský soud posoudil přístup žalovaného z pohledu ust. § 254 daňového řádu a na něj navazující judikatury Nejvyššího správního soudu a dospěl k závěru, že žaloba je důvodná. K věci dále podotýká, že k aplikaci daného ustanovení daňového řádu přistoupil v souladu s jeho ust. § 2 odst. 1, dle něhož jsou předmětem správy daní daně, které jsou příjmem veřejného rozpočtu, ve vazbě na jeho ust. § 2 odst. 3 písm. c) tohoto právního předpisu, které pro účely tohoto zákona rozumí pod pojmem daň i peněžitě plnění v rámci dělené správy. Přitom k dělené správě ve smyslu ust. § 161 dané právní úpravy dochází, je-li rozhodnutím orgánu veřejné moci, který není správcem daně, vydaným při výkonu veřejné moci uložena platební povinnost k peněžitému plnění určenému do veřejného rozpočtu. Z projednávané věci přitom vyplývá, že žalobci byla uložena povinnost úhrady pokuty a nákladů správního řízení, přičemž tyto částky se staly příjmem veřejného rozpočtu, jednalo se tudíž o peněžitě plnění v rámci dělené správy. Tyto skutečnosti jsou tedy důvodem pro aplikaci daňového řádu na projednávanou věc.
20. Z ustanovení § 254 daňového řádu nepochybně vyplývá právo daňového subjektu na úrok z částky, která jím byla uhrazena na základě rozhodnutí, které bylo následně zrušeno, změněno nebo prohlášeno nicotným. Tento názor byl podpořen i dřívější judikaturou Nejvyššího správního soudu, která vázala úrok na zavinění správce daně dle ust. § 64 odst. 6 zákona č. 337/1992 Sb., o správě daní a poplatků, ve znění pozdějších předpisů, (dále jen „zákon o správě daní a poplatků“), spočívající v jeho pochybení - rozsudek ze dne 31. 1. 2007, č.j. 7 Afs 140/2005-55 a ze dne 13. 11. 2009, č.j. 5 Afs 53/2009-63: *„Zaviněným přeplatkem judikatura jednoznačně rozumí přeplatek na platební povinnosti vzniklý v důsledku natolik nesprávné rozhodnutí správního orgánu, pro který bylo toto rozhodnutí přezkumnou autoritou zrušeno... úrok z přeplatku je v podstatě vyjádřením ceny finančních prostředků v čase, která je dána úrokovou mírou. Jedná se o ekonomickou náhradu, plynoucí z prostředků, která by jinak přirůstala k mase finančních prostředků jejich vlastníků“.*
21. Z ustálené judikatury Nejvyššího správního soudu lze dále dovodit, že *„Účelem úroku z neoprávněného jednání správce daně není sankcionovat stát za nezákonné jednání, ale adresátu nezákonného rozhodnutí kompenzovat nemožnost disponovat se svými finančními prostředky. Úrok z neoprávněného jednání správce daně dle § 254 odst. 1 daňového řádu je ve své podstatě paušalizovaným vyjádřením ceny finančních prostředků v částce, která je dána úrokovou mírou (tento úrok je ostatně ve zcela shodné výši jako úrok z přeplatku dle § 155 odst. 5 daňového řádu).“*

22. V projednávané věci považuje krajský soud za zcela nepochybné, že pokuta byla žalobci uložena rozhodnutím, které bylo následně v souvislosti s přezkumným soudním řízením zrušeno, přičemž tato pokuta byla žalobcem prokazatelně zaplacená na účet města a stala se tak příjmem veřejného rozpočtu. Je tak zřejmé, že žalobci vzniklo právo na ekonomickou náhradu, neboť ztratil možnost těmito finančními prostředky disponovat. Ekonomická náhrada tedy přísluší žalobci za dobu ztráty dispozice s danou finanční částkou.
23. Ze správního spisu dále krajský soud zjistil, že částky ve výši 1 500 Kč a ve výši 1 000 Kč byly na účet Města Turnov připsány k datu 2. června 2015. Od tohoto okamžiku, tedy od data úhrady pokuty včetně nákladů řízení, vzniklo žalobci právo na úrok z neoprávněného jednání správce daně, přičemž časový interval, v němž byla dispozice s těmito finančními prostředky žalobci znemožněna, byl ukončen k datu 24. srpna 2016, kdy částka ve výši 2 500 Kč byla žalobci vrácena připsáním na jeho účet. Tyto skutečnosti vyplývají jednak z vyjádření žalobce obsaženého v podané žalobě a následně i vyjádření žalovaného.
24. Na základě uvedeného krajský soud konstatuje, že se žalovaný dopustil nezákonného zásahu spočívajícího v nezaplacení úroku z neoprávněného jednání v období od 2. června 2015 do 24. srpna 2016. Krajský soud tedy tímto rozsudkem ve smyslu ust. § 87 s.ř.s. zakazuje žalovanému pokračovat v tomto nezákonném zásahu a současně mu přikazuje dlužný úrok zaplatit.
25. Ohledně nákladů řízení postupoval krajský soud v souladu s § 60 odst. 1 s. ř. s., dle kterého nestanoví-li tento zákon jinak, má účastník, který měl ve věci úspěch, právo na náhradu nákladů řízení před soudem, které důvodně vynaložil, proti účastníkovi, který ve věci úspěch neměl. Ve věci měl úspěch žalobce. Jeho důvodně vynaloženými náklady soudního řízení byl zaplacený soudní poplatek ve výši 2 000 Kč a odměna zástupce a jeho režijní výlohy. Odměna za zastupování se u soudních řízení dle s. ř. s. stanoví podle zásad pro mimosmluvní odměny, tedy podle vyhlášky č. 177/1996 Sb., o odměnách advokátů a náhradách advokátů za poskytování právních služeb, ve znění pozdějších předpisů (advokátní tarif). Zástupce učinil celkem 1 úkon právní služby po 3 100 Kč. Dále krajský soud přiznal žalobci nárok na úhradu 1 režijního paušálu podle § 13 odst. 3 advokátního tarifu ve výši 300 Kč. Žalovaného soud zavázal uhradit náklady do deseti dnů od právní moci tohoto rozsudku.

Poučení:

Proti tomuto rozhodnutí lze podat kasační stížnost ve lhůtě dvou týdnů ode dne jeho doručení. Kasační stížnost se podává ve dvou (více) vyhotoveních u Nejvyššího správního soudu, se sídlem Moravské náměstí 6, Brno. O kasační stížnosti rozhoduje Nejvyšší správní soud.

Lhůta pro podání kasační stížnosti končí uplynutím dne, který se svým označením shoduje se dnem, který určil počátek lhůty (den doručení rozhodnutí). Připadne-li poslední den lhůty na sobotu, neděli nebo svátek, je posledním dnem lhůty nejbližší následující pracovní den. Zmeškání lhůty k podání kasační stížnosti nelze prominout.

Kasační stížnost lze podat pouze z důvodů uvedených v § 103 odst. 1 s. ř. s. a kromě obecných náležitostí podání musí obsahovat označení rozhodnutí, proti němuž směřuje,

v jakém rozsahu a z jakých důvodů jej stěžovatel napadá, a údaj o tom, kdy mu bylo rozhodnutí doručeno.

V řízení o kasační stížnosti musí být stěžovatel zastoupen advokátem; to neplatí, má-li stěžovatel, jeho zaměstnanec nebo člen, který za něj jedná nebo jej zastupuje, vysokoškolské právnické vzdělání, které je podle zvláštních zákonů vyžadováno pro výkon advokacie.

Soudní poplatek za kasační stížnost vybírá Nejvyšší správní soud. Variabilní symbol pro zaplacení soudního poplatku na účet Nejvyššího správního soudu lze získat na jeho internetových stránkách: www.nssoud.cz.

V Hradci Králové dne 12. prosince 2018

JUDr. Magdalena Ježková v. r.
předsedkyně senátu